

ВІДГУК

офіційного опонента – докторки юридичних наук, професорки Христинченко Надії Петрівни на дисертацію Петруняка Євгена Васильовича «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Актуальність обраної теми. Тема дисертації Петруняка Є.В. «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» є надзвичайно актуальною та своєчасною. Вона повністю відповідає сучасним науковим і практичним завданням із удосконалення засад та практики діяльності суб'єктів запобігання корупції у фінансовій сфері, особливо в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Україна, як будь-яка інша країна, стикається з численними викликами та загрозами фінансово-економічній системі державі. Умови воєнного стану створюють надзвичайно складний контекст для функціонування суспільства, економіки та політичної системи. Тому, в умовах воєнного стану ступінь впливу таких загроз може загострюватися. У цьому контексті корупція є одним із основних факторів, які впливають на стабільність фінансового та економічного розвитку країни. У такому середовищі важливим стає розгляд питань, пов'язаних з корупцією та фінансово-економічною безпекою, оскільки ефективність стратегій боротьби з корупцією та забезпечення фінансово-економічної стабільності стає важливим фактором який формує національну безпеку та стійкість.

Фінансова корупція є особливо небезпечною через її здатність підривати економічну стабільність держави. Незаконні фінансові операції призводять до скорочення надходжень до державного бюджету, що ускладнює фінансування ключових державних функцій, зокрема оборони, охорони здоров'я та освіти, соціальної сфери. Крім того, корупція у фінансовій сфері створює нерівні умови для ведення бізнесу, що негативно

впливає на інвестиційний клімат і стримує економічний розвиток країни. У сукупності ці фактори слугують підтвердженням актуальності дисертаційної роботи Петруняка Є.В.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Висловлені у дисертації положення та рекомендації відзначаються високою обґрунтованістю та достовірністю. Детальне ознайомлення з текстом наукового дослідження Є. Петруняка дозволяє стверджувати, що підхід дисертанта до аналізу предмета дослідження є фундаментальним й ґрунтовним. Дисертація має логічну структуру, яка дозволяє розкрити поставлені дослідницькі завдання та досягти поставленої мети, чому сприяло коректне формулювання об'єкта і предмета наукового дослідження. Обґрунтованість та достовірність отриманих результатів дослідження забезпечується кількома чинниками – широтою й різноманітністю опрацьованої джерельної бази; критичним аналізом норм чинного законодавства України, рішень судових інстанцій, матеріалів практичної діяльності, використанням різноманітних методів наукового пізнання, логічним і послідовним викладенням матеріалу.

Методологічною основою дослідження є широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів, достатніх для розкриття теми. Серед них: аксіологічний метод, за допомогою якого охарактеризовано теоретико-методологічне підґрунтя дослідження адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері (підрозділ 1.1); історико-правовий метод, з використанням якого визначено генезу теоретико-методологічних підходів до адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері (підрозділ 1.2), а також методи аналізу, синтезу та абстрагування та ін. Завдяки вдалому використанню методологічної бази дослідження дисертанту вдалося виконати поставлені у роботі завдання та досягти високого рівня достовірності і практичної значущості висновків та пропозицій.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Дослідження Євгена Петруняка заповнює прогалину в системному дослідженні адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері. Осмислення цього поняття спирається на порівняльний, історико-ретроспективний та структурний аналіз домінуючих підходів до його всебічного вивчення, що дозволило досягти високої обґрунтованості отриманих результатів. Автором встановлено, що адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері має ґрунтуватися на системному та комплексному підходах, які включають і нормативно-правові, й організаційно-управлінські механізми. Особливу увагу доцільно приділити гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами у сфері боротьби з корупцією, а також ефективному впровадженню антикорупційних інструментів.

Цікавою є позиція автора щодо визначення адміністративно-правового механізму протидії корупції через окреслення структури, впливу на нормативно-правову базу, процедури контролю та санкції за порушення антикорупційного законодавства. Особливу увагу приділено ролі державних органів, таких як Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Державна аудиторська служба України та правоохоронні органи, у забезпеченні ефективної реалізації антикорупційних заходів.

Автор цілком справедливо зазначив, що фінансова сфера є однією з найбільш вразливих до корупційних ризиків через її критичну роль в економічному розвитку держави, забезпеченні бюджетної стабільності та регулюванні фінансових потоків. Корупція у цій сфері підриває довіру суспільства до державних інституцій, сприяє нерівномірному розподілу ресурсів і створює умови для фінансових злочинів. Тому формування ефективного адміністративно-правового механізму протидії корупції є необхідною передумовою для забезпечення прозорості та справедливості у фінансових процесах.

Заслуговує на увагу позиція автора щодо особливої ролі інституту

публічних закупівель як дієвого інструмента у протидії корупції в фінансовій сфері, який дає змогу забезпечити прозорість, підзвітність та ефективність витрачання публічних коштів. Завдяки впровадженню сучасних електронних платформ та автоматизованих систем моніторингу, публічні закупівлі стають більш доступними для громадського контролю, що мінімізує ризики зловживань і сприяє підвищенню довіри до органів державної влади.

Не можна обійти осторонь думку автора стосовно важливості підвищення рівня правосвідомості громадян і формування нетерпимості до корупції, що саме такий підхід є важливим елементом протидії цьому явищу, а тому необхідно активізувати інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на популяризацію принципів чесності, прозорості та відповідальності у фінансовій сфері.

Таким чином, у роботі Є. Петруняка доповнено та систематизовано концептуальні підходи до сутності боротьби з фінансовою корупцією через призму адміністративно-правової науки, розкрито її змістовні елементи з урахуванням специфіки тематики, а також запропоновано шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері.

Однією з безсумнівних переваг роботи є окреслення напрямів вдосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері, а саме через вивчення зарубіжного досвіду та удосконалення національного законодавства.

Практичне значення одержаних результатів обумовлено тісним зв'язком теоретичних положень роботи з практичною діяльністю у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері. Матеріали дисертації можуть бути використані та вже використовуються для удосконалення правового забезпечення видів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері, зокрема: у законотворчій діяльності: шляхом внесення змін та доповнень до законодавчих та підзаконних актів у досліджуваній сфері; у

правозастосовній діяльності: при розробленні методології та методики застосування окремих видів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері; у науково-дослідній діяльності: для подальшої розробки проблематики адміністративно-правового забезпечення антикорупційної діяльності у сучасних умовах; в освітній діяльності: під час підготовки навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Адміністративне право», «Антикорупційне законодавство» та ін.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, та відсутність академічного плагіату. Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, обумовлена тим, що основні положення та висновки дослідження висвітлено у достатній кількості наукових публікацій, що включають статті у фахових виданнях України та тези доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та круглих столів. З положеннями дисертації було ознайомлено наукову громадськість та зацікавлених осіб на наукових заходах у різних регіонах України та за кордоном, що свідчить про належний рівень оприлюднення отриманих результатів. Зміст публікацій відповідає завданням дослідження, всі структурні розділи дисертації знайшли своє відображення у наукових статтях і тезах доповідей.

Дисертаційна робота має високий рівень академічної доброчесності. При її написанні дотримані норми авторського права, всі цитування мають належні посилання на джерела. Дисертація є самостійною науковою працею. Вказане дозволяє зробити висновок про відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Структура та зміст дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, що повністю відповідає встановленим вимогам. Зміст дисертації відповідає заявленій темі, а її положення логічно викладені, послідовні та переконливо обґрунтовані. Кожен розділ

присвячений логічно завершеному блоку дослідження, що забезпечує цілісність та системність викладення матеріалу.

Зауваження та дискусійні положення. Разом з тим деякі положення дисертаційної роботи викликають заперечення або вимагають окремих пояснень, а саме.

1. У підрозділі 1.1 роботи автор аналізуючи існуючий досвід науковців, схиляється до думки, що заміна старої вертикалі державного управління новою супроводжується частими реорганізаціями центральних органів влади, що створює сприятливі умови для корупційних дій [4, с. 73-76], але цілком очевидним є те, що старі механізми не працюють, тому хотілося б почути думку автора стосовно процедури переходу від старої системи до нової, щоб впоратися з викликами сьогодення і не сприяти розвитку корупції. Як бачить такий перехід автор?

2. На с.73, автор, спираючись на власний досвід і досвід науковців та економістів, намагається визначити фактори, які сприяють виникненню корупції в органах публічної влади під час здійснення бюджетного процесу в Україні, одним із таких є саме обмеження участі громадськості у бюджетному процесі та ігнорування думки громадян щодо вирішення фінансово-бюджетних питань, цікава думка автора щодо механізму такої співпраці державних органів і громадськості.

3. Досить цікавою є частина роботи (С.115-116), яка присвячена фінансовому контролю, щодо запобігання фінансових злочинів та корупції, а також автор намагається визначити напрями діяльності антикорупційних органів, хотілося б почути думку автора щодо ролі міжнародної співпраці у запобіганні корупції у фінансовій сфері.

4. Не можна погодитися із позицією автора, що чи не найбільшим злом для України сьогодні є корупція у економічній сфері, що на думку автора підриває довіру до фінансових установ і створює несприятливі умови для інвестицій (С.98-99), але автор не акцентує на головних наслідках корупції, які накладають катастрофічні відбитки на оборонну сферу воюючої країни.

Хотілося б почути думку автора щодо причин і наслідків.

5. Заслуговують на увагу положення роботи, в яких розкривається вивчення міжнародного досвіду, щодо подолання корупції у фінансовій сфері, але залишилося не зрозумілим, яка саме система є близькою і могла б бути дієвою, для нашої країни, враховуючи військовий стан, в якому перебуває Україна вже дванадцятий рік, можливо є історичні приклади.

Висновок

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що дисертація Петруняка Євгена Васильовича «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» є завершеним самостійним науковим дослідженням, що має важливе теоретичне та практичне значення для правової науки та правозастосовної практики. Дисертація написана на актуальну для правової науки тему, не містить порушень вимог академічної доброчесності, всі посилання на джерела інформації оформлені відповідно до встановлених вимог. Узагальнення, висновки та рекомендації, отримані під час дослідження, ґрунтуються на глибокому науковому аналізі і відповідають вимогам до наукової методології. Основні положення дисертації відображені автором у 9 наукових публікаціях, зміст і якість яких відповідає вимогам МОН України.

Результати дисертації сприяють розв'язанню актуальних проблем правової науки, зокрема у галузі адміністративного та фінансового права, а також діяльності антикорупційних правоохоронних органів та органів у сфері фінансів. Запропоновані автором науково обґрунтовані положення, висновки та рекомендації мають безсумнівну цінність.

Положення дисертації відповідають спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої

освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а також Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Отже, дисертація «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції у фінансовій сфері» за своєю актуальністю, ступнем наукової новизни, практичною значущістю, академічною доброчесністю та за оформленням відповідає встановленим вимогам, а її автор, Петруняк Євген Васильович, з урахуванням результатів публічного захисту, заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»).

Опонент:

**Завідувачка кафедри адміністративного права,
інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київського університету інтелектуальної власності та права**

д.ю.н., професорка

Надія Христинченко

Надія Христинченко
Учасниця виступу на захисті
А. Андрієвський

